

LIBER TERTIUS.

DE AMICITIA DISSOLVENDA,
ET RATIONE AMICITIÆ DIRIMENDA.

Quibus de causis, & qua ratione dimittenda, & dissolvenda sit Amicitia.

P Arcite me juncti sceleris damnare sodales,
Si mea, quod fecit, Musa retexat opus.
Jungere vos docui, simul & retinere, futuros,
Erga vos Fratres, tempus in omne pios.
Jam modò fert animus vestrum dissolvere fœdus,
Quàmque prius junxi, diffociare fidem.
Culpa quidem est odiosa, fidem disjungere nexam,
Me tamen hæc faciet culpa canenda pium.
Aut quia quod canimus Vates, hoc nîl nisi Sacrum est
Aut quia versus hos scribere musa jubet.
Hæc mihi; dum mecum dubitarem scribere carmen,
Quod Pylades doceat, solvere posse fidem;
Adstipit: ornatos hederâ redimita capillos,
Myrtæaque in celsò vertice virga fuit.
Dextra tenet cytharam, strictum tenet altera plectrum
Lambebat niveos candida palla pedes.
Ver fuit: & violis humeros ornârat eburneôs
Ah fuerat violis pulchrior ipsa suis!

Æbalios, vultûs imitatur forma, colores,
Et fluit in tenera lactea fronte via.
Dens ebori similis casti nascuntur amores
In facie, in gemino lumine luna micat.
Talis erat cypridi quondam dilectus Adonis,
Talis ab Ascanio flumine raptus Hylas.
Hanc ego cùm video subitus per membra cucurrit.
Horror, & in gelido pectore frigus erat.
Ter moliri abutum volui, ter verba profari,
Sed negat officium linguaque pèsque suum.
Tum Dea comovit cytharam, mea lingua locuta est,
Et sonitu citiùs de pede frigus abit.
Et mihi, ne dubita vates, de fœdere juncto
Solvendo brevius scribere carmen, ait,
Non nos hoc, sed rupta fides, pietasque rebellis,
Et liber, rupto fœdere, poscit amor.
Nec scelus expaveas: scelus est si solvere fœdus,
Ipsa per hoc pietas impia crimen erit.
Nec quod amor poscit, fuerit contemnere tutum,
Namque quibus lædat, tela nocenda gerit.
Si jubet ipsa fides crimen: sit perfida pro te
Ipsa fides: tu expers criminis omnis eris.
Talia dum narrat, terræ defixa gerebam
Lumina, dum tollo lumina, nullus erat.
Ergo ego docturas, numerosa in carmina, pennas
Arripio, & metricum sponte fluebat opus.
Quòdque mihi facili, & musâ tunc scripsimus æquâ
Perlege, sunt istis iussa notata metris:
Culta catenati dissolvi fœdera nexûs
Possunt, si causas res habet ipsa bonas.

Si minus : interea noli dimittere fidos,
Dum breve in exiguo marmore nomen eris.
Non prius effractas celant navalia puppes,
Quam temerè in mediis concutiantur aquis.
Nec prius exhorret cultas gladiator arenas
Quàm si post centum vulnera, fata ferat.
Non prius evinctos curru, divendit arator
Quàm nequeant plaustris indere colla, boves.
Barbarus ipse fidem sponsam, non deserit ante
Quàm fuerit magno crimine læsa fides.
Túque fidem Pyladis non ante resolvere tentes,
Quàm fuerit magni criminis illa rea.
Tunc etiam si crimen amet, virtute relicta,
Non subito socius destituendus erit.
Corrige si poteris, si non potes abjice; lentè,
Sed sua captivus vincula solvat amor.
Causa fidem gravior debet dissolvere, namque
Si sine sit causa dissociata, nocet.
Si pactam Medea tibi servâisset Jason,
Quæ nulla fuerat parte nociva, fidem:
Æsoniden fueras natorum sanguine nunquam,
Nec proprii partu visceris, ulta virum.
Non fateor (nam mater eras, non Tygris, & ursa)
Mactâsses natos una noverca duos.
At quia, quod dederat, pactum violavit Iason,
Pro uno (quod fecit) crimine, bina tulit.
Sic est cum sponsæ pallescit amore Creusæ
Erubuit gemino vulnere, læsa fides!
Causa gravis satis est; cultum discindere nexum,
Si colat infames, quem colis ipse, dies.

Si plenam sceleris vitam, plenamque probrorum
Incipiat, monitus excutiátque tuos.
Nec velit ingenuam correptus ducere vitam
Sed pede quo capít per mala raptus eat;
Abjice! quid sanctum, & venerabile nomen Amici
Per similes nexus contemnerare juvat?
Te virtus junxit, vitium disjungat oportet
Non facit ad fidam perfida noxa fidem.
Ipse etiam insignem vitiis damnâsset Achatem
Æneas Trojæ semen, origo Latii.
Thesea Pirithous nunquam coluisset amicum,
Turpibus implêssset si sua facta malis.
Inter Palantes, splendescere castora, stellas
Per Divum Pollux non voluisset opem:
Non ita si purus noxæ vixisset Amicus
Ut vita stellis lucidiore foret.
Quis non degeneres alacris dimittat Amicos,
In quæis quod videat, nil, nisi crimen habet.
In quibus & pietas, & amor virtusque refrixit,
Digna Deo, digna & fædere, digna fide.
Nec superest aliud quidquam, nisi nuda decori
Forma, odio digna, & funere, digna probro
Huicne potes (tanquam cupiens benè) dicere vive?
Vive mei, vitæ dimidiúmque meæ!
Hujus ab amplexu poteris pendere? scelestum
Delicti, à cujus pectore pendet onus.
Certè si similes, tu complecteris amicos,
Convincam pectus crimen amare tuum.
Est odio similis, fido non dignus amore,
Tunc odium demens poscis amare tuum?

Alituum Regina suas, si lumen apertis
Non valeant oculis cernere, damnat aves.
Et malè damnatos alto de robore partus,
Ne vivant, rostro dejicit ipsa suo.
Qui damnat pater est, & quæ damnatur iniquò.
Judiciò est proles, attamen illa perit.
Scilicet esse putat non dignos lumine, lumen
Dum lippum in propriis partubus esse videt.
Sic exploratò naturæ crimine, foetus
Rex avium nidis abdicat ore suis.
Tu verò tenebras sociorum cernis? amoris
Vistamen incensas evigilare faces?
Cernis ut à recto in transversum tramite currant!
Ut dederint vitiis lintea plena suis.
Et poteris tales, ætatem, ferre sodales?
Et potes officiis hos coluisse tuis?
Absit: amicitias semper decet esse modestas,
Nullius insignem labis, & esse fidem.
Odimus omne nefas, & ut odimus omne, vel ipsis
In fociis opus est, omne cavere nefas.
Nec modò consilium est comites vitare scelestos,
Verùm etiam si te facta scelesti petant.
Quòdque petunt, frustra correpti, quamlibet illud
Sit foedum, peragunt mente libente tamen.
Hos vel disjungas, vel si retinebis; ut illi
Post paulò (indignum est) tu quoque crimen ages.
Nam facilè in mores socii migramus Amici,
Et nimis in vitium cerea turba sumus.
Utque levi Zephyro gracilis mutatur arundo
Et nutat modico virgula pulsa noto;

Sic animus noster partem versatur in omnem ,
Déque bono in præceptis, fluminis instar, abit.
Credite mortales exemplis perdimur omnes !
Plúsque alii nobis , quàm sibi quisque nocet.
Hinc facîle in vitam turpis flecteris Amici,
Móxque coles, tota, quæ modo, mente fugis.
Jamque (quod haud vellé) crimen proclivis ad omne
Implebis focii turpia vota tui.
Sed tibi præcipio (si quid tamen almus Apollo
Utile mortales edocet ore meo)
Præcipio: inprimis similes vitare memento ,
Et lue pestiferæ pejus, & angustæ fuge.
Quis non è timidis ægri contagia vitet,
Vicinum, metuens, ne trahat inde malum ?
Hi tibi sint Syrtes, hique acroceraunia **saxa**,
Hic vomit epotas dira charybdis aquas.
Hos nisi disjungas maturo tempore ; serò
Deflebis nexûs damna futura, tui.
Principiis obsta, serò medicina paratur
Cum mala per longas invaluere moras.
Vidi ego quod fuerat primùm sanabile vulnus,
Dilatatum, longæ damna tulisse moræ.
Annue vati igitur ; sociis non annue votis ,
Quæis tua fors fuerit sollicitata fides.
Tune miser cuïdam Patriam violare petenti ?
Arma feres, scelus est, sed tamen arma feres ?
Tune aliquem in cœlos, terras, hominésque rebellem
Turpibus in studiis alleviare voles ?
Dîi procul avertant tantum scelus ! ante carinas
In mediis cernas pandere vela polis.

Ante ferat cœlum segetes, & sidera tellus,
Amplius & nullis Doris abundet aquis.
Oprimat agna lupos, & vincat dama leones,
Et lepori fiant præda cruenta canes.
Ante, precor, tenuous animus vanescat in auras,
Sisque (quod & fueras) post tua fata nihil.
Quàm tibi mens veniat, sociis tam turpibus uti,
Hósque animi studio conveniente sequi.
Abjice degeneres, præsentia damna, sodales
Quid tibi cum paribus si bonus esse cupis?
His etiam accense, si quis secreta revelet
Sæpe tua, & monitus negligat usque tuos.
Hæc quoque, solvendi nexûs, justissima causa est,
Hæc quoque noxarum pondus, & instar, habet.
Nam quod amicitia causa est fermè una ligandæ
Audet sacrilegâ contemnerare fide.
Sacrosancta fides secreti est. Quisquis in illam
Admittit, contrà jûsque piûmque facit.
Quo magis hunc nexu debes remove fidelis,
Et dare laturis tam rea vînculâ notis.
Quid vas in vanum vis incrustare? quod omni
Ex lateris patulum parte, foramen habet.
Villica rimosas inducto vulnere testas,
Abjicit, en summo deserit inque loco.
Plenum rimarum sic tu quoque neglige Fratrem,
Non facit ad vestram perfidus ille fidem.
Denique si quod erat, juncti fons, cessat amoris
Quid magis est pronum dicere? cesset amor.
Æquora si cessent, tangentes littora puppes,
Emerita Tethy, nulla corona teget.

Si cessent torvi juvenilia munera martis,
Nullus io miles voce triumphæ canet.
Res etenim finit, dum rerum finit origo.
Fonte nec unda suo deficiente fluit.
Ipsa etiam longo conjunctio tempore durans,
Denique principio depereunte perit.
Et perit, ut pereatque; velis ultrò ipse perire,
Si noceat. Nemo est qui sua damna velit.
Ergo age damnosos (si quid sapias) abjice nexus
Et sensim cultus dissoluatur amor.
Ut levis extinctis paulatim viribus, ignis
Deficit: ut ficcis deficit amnis aquis.
Ut sensim gravior (neq; enim durabile quidquâ est)
Expletur lacrymis, egeriturque dolor.
Sic amor adjuncti sensim pellatur amici,
Et tanquam furtim decipiendus erit.
Menstrua non subitò deperdit cornua luna,
Non subitò campus perdit, & arbor opes.
Nec subitò perdendus amor pejoris Amici,
Nec subitò vinctis exoluendus amor.
Nam nocet: & fœdus nisi lentè solvere pergās,
Hostis erit subitò, qui prius hospes erat.
Forte etiam pronas, contemptu excitus in iras
Inferet arma tibi perfida temptus amor.
Indicetque vicens nullo non tempore bellum,
Vinctâque quâ tulerat, mox feret arma, manu.
Quod tibi ne eveniat, paulatim dissue nexum,
Lentè festinus longius ibit equus.
Utque sodalitiî pedetentim desinat usus
Charta per alternas desinat ire vices.

Languet officium, vox languet ipsa loquentis,
 Atque amor, & causas quidquid amoris habet.
 Et cave congressum male se perdentis Amici,
 Nec meriti partes sentiat ille tui.
 Aut hac, aut aliâ (quam non mihi dicere tutum)
 Solvatur sensim fœdus, amorque viâ.
 Discite seu crimen, seu vos injuria, seu vos
 Perfidia, à socia jussit abesse fide.
 Quidquid id est: culpam tantam licet esse putemus
 Quanta in te Phyllis Demophoontis erat;
 Post, tamen à socii, quàm te dissolveris usu
 Et dederis Pyladi vinclâ liganda novo:
 Heu caveas facinus (rogo:) succensere priori!
 Ultorem ne te sentiat ille suum.
 Omne quod à veteri te abscedere jussit amico,
 In læthes totum contumuletur aquis.
 Sic inimicitias vitabis, & ira relictâ,
 Hôc poterit socii mollior esse modô.
 Nec sic insidiæ, nec te maledicta sequentur,
 Nec probra, nec vetiti jurgia plena mali.
 Hoc opus exegi: fessæ date ferta carinæ.
 Contigimus portum quò mihi cursus erat.
 Vos mihi reddatis tenui pia vota Poëtæ
 Carminibus docti, Vir Juvenisque meis.

F I N I S.

N O M I N A O F F E R E N T I U M.

Spectabilis FRANCISCUS SPRINGER S.R.I.
Eques.

S P E C T A B I L E S O R D I N E A L P H A B E T I.

EMERICUS PÁLFFI Siculus ex Sede Aranyas.

FERDINANDUS HARTMAN Germanus ex Fogaras.

FRANCISCUS GYULAI Siculus Háromszékiensis ex Sede Kézdi.

IGNATIUS SZEREDAI Siculus ex Sz. Háromság.

PAULUS RAPOTI Ungarus ex Comitatu Albenfi.

JOANNES BOCSKOR Perillustri Siculus ex Sede Csík. Delnens.

O. A. M. D. G.